

MUHAKEMELERDE DELİLLERİN ÖNEMİ

Yrd. Doç. Dr. Bülent BAYRAKTAR

Balıkesir Üniversitesi, Bandırma Meslek Yüksekokulu, Balıkesir / Türkiye
Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Bişkek / Kırgızistan
E-mail: bbayraktar5@hotmail.com

Özet

Muhakemeden gaye gerçeğin ortaya çıkarılmasını sağlamaktır. Delil ise uyumsuzluk konusu olayın olup olmadığı hususunda hâkimde kanaat oluşturmaya yarayan ispat aracıdır. Bu ispat araçları ancak hâkim tarafından değerlendirilir. Bir maddeyi delil olarak değerlendirmek hâkimin kanaatine bağlı olmakla birlikte hâkim, delil olarak değerlendirmede sınırsız bir yetkiye sahip değildir. Çünkü bir şeyin delil olarak kabul edilebilmesi için bazı özelliklere sahip olması gerekir. Yargıtay, delillerin sahip olması gereken özelliklerin çerçevesini çizmiştir. Muhakemelerde öne sürülen deliller, olayla ilgili hususu ispat etmeli ya da çürütmelidir. Öne sürülen delillerin, muhakeme konusu olayla ilgili bir hususu ispat etmesi ya da çürütmesi gerekmektedir. Olayla ilgisi olmayan bir delilin, muhakemede yer bulması mümkün değildir. Olayın bir kısmını veya tamamını yansıtan ve birbirini tamamlayan hususlar delil olarak kabul edilmektedir. Delillerin gerçeğin ortaya çıkarılmasına fayda sağlaması ve ispat edici nitelikte olmaları kanuni bir mecburiyettir. Bu sebeple deliller dikkatle toplanmalı ve değerlendirilmelidir. Yöntemi literatür taraması olan bu çalışmanın amacı delillerin önemini tartışmak, “gerçekler teferruatta gizlidir” prensibiyle daha dikkatli delil toplamak ve adalete yardımcı olmaya çalışmaktır.

Anahtar kelimeler: Muhakeme, delil, ceza, usul, hukuk.

THE IMPORTANCE OF EVIDENCES IN THE TRIAL PROCESS

Abstract

Social life is complex and contains disagreements, disorders, conflicts, disputes etc. among people as well as regularities. Sometimes, those exceed the limits of what is allowed by the law and go further causing disputes and disorders solvable or crime punishable only in the justice system, which is the authorized party with the power and capability to solve it. The police force, as

a preventive public institution, is obliged to help the justice system in the form of making the first investigation and obtaining the available evidences, for instance, in crime scene investigation as well in addition to maintaining public order. Police is the first authority that has the power and capability to collect the evidences in crime scene, which requires high level of sensitivity and susceptibility.

Police help the justice system by collecting the ‘material fact’, which is considered as ‘evidence’. ‘Evidence’ is a proof that help the judge develop opinion about whether the case under conflict happened. Those evidences can only be evaluated by the judge. However, the judge does not have unlimited borders in evaluating and accepting what is an ‘evidence’ and what is not. In order to accept something as an ‘evidence’, it has to carry out some specific features, based on the facts collected by the police investigation.

The study reviews the literature and makes theoretical discussions on what ‘evidence’ is and how important it is to collect. It discusses the extents to which the judge can accept a fact as an ‘evidence’. The article makes the discussions from the view of police’s role in collecting evidences and the evidence collection process.

Key words: Law, evidence, trial, punishment, crime, procedure.

Giriş

Ceza muhakemesinin temel amacı, muhakeme konusu olan mevcut olayda maddi gerçeğin araştırılarak hiçbir kuşkuya yer vermeyecek şekilde ortaya çıkarılmasını temin etmektir. Maddi gerçek ise, ancak akla uygun ve gerçekçi deliller vasıtasıyla ortaya çıkarılabilir.¹

Delil (evidence), Arapça kökenli bir kelimedir ve ‘‘yol gösteren, kılavuz, belge, şahit’’ anlamına gelir.² *TDK Türkçe Sözlükte*, delil sözcüğünün üç anlamına yer verilir. Bunlar, ‘‘insanı aradığı gerçeğe ulaştırabilecek iz, kanıt, emaredir.’’³ Hukukta ‘‘kanıt’’, eski dilde ise ‘‘kılavuz, rehber’’dir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu 2005’te yürürlüğe girdi. CMK’de delilin ne olduğu tanımlanmamıştır. MK’nin çıkarılmasını öngördüğü yönetmeliklerde de delillerin elde edilmesi, aranması ve el konulmasından söz edilmekle birlikte, bir

¹ Parlar, Ali; Hatipoğlu, Muzaffer ve Yüksel, Erol Güngör, (2008), Ceza Muhakemesi Hukukunda Deliller Çapraz Sorgu ve İspat, Ankara: Yayın Matbaası, s.1.

² Ferit Develioğlu, (2003), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, 20. baskı Ankara: Aydın Kitabevi, s.172.

³ TDK Türkçe Sözlük, (2002), 9. baskı, Ankara: TTK Basımevi, s. 547.

tanımlama yapılmamıştır. 1983 tarihli Polisin Adli Görevlerinin Yerine Getirilmesinde Delillerin Toplanması, Muhafazası ve İlgili Yerlere Gönderilmesi Hakkında Yönetmelik⁴ delilin ne olduğuna açıklama getiren tek normatif düzenlemedir. Bu yönetmeliğin 3. maddesinde delil, “meydana gelen bir suçun aydınlatılması ve suç sanıklarının tespitine yarayan her türlü ispat vasıtası” olarak tanımlanmıştır.

Muhakeme hukuku açısından delil, uyuşmazlık konusu olayın gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda hâkimde bir kanı oluşturmaya yarayan kanıtlama aracıdır.⁵ Ceza muhakemesi hukukunda delil; bir fiilin gerçekleşip gerçekleşmediği, gerçekleşti ise sanığın kimliği, suçun manevi unsurları gibi tartışmalı noktalarını ispatlamak için kullanılan vasıtalarlardır.⁶ Delillerin konusu uyuşmazlık konusu olay ya da ilişkidir. Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununun⁷ (HUMK) (1086.sayı) 76. maddesine göre, hukuk kuralları delillerin konusu olamaz ve hâkimin hukuk kurallarını görevi gereği uygulaması (*iura novit curia*) gerekmektedir.⁸

Bazı yazarlar, delillerin ancak hâkim tarafından delil olduğuna kanaat getirilen şeyler olduğu, dolayısıyla hâkimi bu kanaate götüren şeylerin ise, “delil araçları” şeklinde tanımlanması gerektiğini ileri sürmektedir.⁹ Kastedilen durumu “ispat araçları” olarak nitelendirmek mümkündür. Suç soruşturması sırasında elde edilen materyallerin “bulgu” olarak nitelendirilmesi gerektiği, delilin ancak değerlendirme sonrası ispat aracı olarak kullanılan bulgular olduğu ileri sürülmektedir.¹⁰

⁴ Resmi Gazete, Tarih: 17 Şubat 1983, Sayı: 17962.

⁵ Tutumlu Mehmet Akif, (2007), Medeni Muhakeme Hukukunda Delillerin İleri Sürülmesi, 4.baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, s.27.

⁶ Şafak Ali ve Bıçak Vahit, (2005), Ceza Muhakemesi Hukuku ve Polis, 6.baskı, Ankara: Roma Yayınları, s.277; Parlar v.d., a.g.e., s.10.

⁷ Resmi Gazete, Tarih: 1 Temmuz 1927, Sayı: 622, Tertip: 3, Cilt: 8, Sayfa: 760.

⁸ Tutumlu, a.g.e., s.27.

⁹ Feyzioğlu, Metin (2002), Ceza Mahkemesi Hukukunda Tanıklık, Ankara: US-A Yayıncılık, s.141.

¹⁰ Karakuş Oğuz v.d., (2005), Olay Yeri Güvenliği ve Olay Yerinin Korunması, Kriminal Laboratuvar Analizleri, Ankara: Songür Yayıncılık, s. 16.

Deliller

Ceza muhakemesinde delillerle ilgili kanuni bir tasnif bulunmamakla birlikte, deliller doktrinde çeşitli şekillerde tasnif edilir. Anayasanın 138. maddesinde hâkimlerin “Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak” karar vereceği hüküm altına alınmıştır.

Delillerin tasnifi, bu konuda yapılan akademik çalışmalarda ve uygulamada oldukça önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Bu ayrımların pratikte hüküm verecek, yani delilleri değerlendirecek hâkimler ile delilleri toplamak ve ileri sürmekle görevli olanlar için yararı bulunmaktadır. Delillerin çeşitli şekilde tasnifinin yapılması mümkün olsa da bu çalışmada delillerin kaynak, ispat gücü ve içerik bakımından olmak üzere üç tür tasnifine yer verilmektedir.

“Kaynakları bakımından deliller”, delillerin elde edildiği kaynakların tasnifiyle belirlenmektedir.¹¹ Deliller temelde kişi (insan) kaynaklı deliller ve nesne kaynaklı (maddi) deliller olmak üzere iki kısımda değerlendirilmektedir.¹² İnsan kaynaklı delilleri, tanık, sanık ve diğer kişilerin beyanları oluşturur. Nesne kaynaklı deliller ise, her türlü belgeler ile beyanlar dışında kalan nesnelere dir.¹³

“İspat güçleri bakımından deliller”, doğrudan deliller/dolaylı deliller ve tek başına yeterli deliller/tamamlayıcıya ihtiyaç duyan deliller olmak üzere farklı gruplara ayrılmaktadır.¹⁴ Doğrudan deliller, uyuşmazlık konusu olayı direkt olarak aydınlatan, dolaylı deliller ise uyuşmazlık konusunun doğrudan aydınlatılmasını sağlamamakla birlikte, buna katkı sağlayan delillerdir. Bir adam öldürme olayında tanığın “ben sanığı maktûlü öldürürken gördüm” şeklindeki beyanı doğrudan delile;” sanığı cinayet işlenen evin önünde elinde kanlı bir bıçak ile gördüm” demesi ise dolaylı delile örnektir.¹⁵ Kimi zaman bir bulgu ya da veri, doğrudan delil ya da tek başına yeterli delil olsa da hüküm

¹¹ Dinler Veysel, (2009) Ceza Muhakemesinde Delillerin Toplanması Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara, s.11.

¹² Centel,Nur ve Zafer,Hamide (2008),Ceza Muhakemesi Hukuku,5.Baskı,İstanbul: Beta Yayınları,s.216.

¹³ Parlar v.d., a.g.e., s.11.

¹⁴ Şafak ve Bıçak, a.g.e., s.286.

¹⁵ A.g.e., s.286-287.

verilebilmesi için başka delillerle desteklenmesi gerekebilir.¹⁶ Örneğin sanığın kolluğa verdiği ifade tamamlayıcı delillere ihtiyaç duyan bir delildir.

İspat gücü bakımından doğrudan ve tek başına yeterli delilleri “birincil deliller” (primary evidence); dolaylı ve tamamlayıcıya ihtiyacı olan delilleri de “ikincil deliller” (secondary evidence) şeklinde adlandırmak daha yerinde olacaktır.¹⁷

“İçerik bakımından deliller”, kaba bir tasnifle beyan deliller (testimonial evidence) ve maddî deliller (real evidence) şeklinde tasnif edilmektedir.¹⁸ Bununla birlikte, delilleri içerik bakımından üçe ayırmak ve belge delillerine de (documentary evidence) ayrı bir kategoride yer vermek daha yaygın bir yaklaşımdır.¹⁹ Beyanların içeriği sanık ve tanık gibi kişiler tarafından söylenen sözlerdir. Belge deliller ise, resmi ya da özel belge niteliği taşıyan her türlü evrak ile yazı, ses ve görüntü kayıtlarından oluşmaktadır. Belge ve beyan dışında kalan diğer nesne ve belirtiler, “maddî delil” ya da “belirti” olarak adlandırılmaktadır.²⁰

Delillerin Özellikleri

Ceza muhakemesinde hâkim olan vicdani delil sisteminde, bir suçun aydınlatılmasında her şey delil olarak kullanılabilir. Bir şeyi delil olarak değerlendirmek tamamen hâkimin kanaatine bağlıdır. “Ceza muhakemesindeki delil serbestisinin karşısında, medeni hukukta kesin (kanuni) deliller söz konusudur. Kesin deliller hukukî uyumsuzluğu çözmek açısından çok etkilidir. Bir uyumsuzluğun kesin delil ile ispatlanması durumunda hâkimin burada herhangi bir takdiri söz konusu değildir.”²¹ Ancak bu hâkimin bir şeyi delil olarak değerlendirmede sınırsız bir yetkiye sahip olduğu anlamına gelmez. Zira bir şeyin delil olarak kabul edilebilmesi için bazı

¹⁶ A.g.e., s.288.

¹⁷ Dinler, a.g.e. s.12.

¹⁸ Fisher Barry A.J.,(2004), Techniques of Crime Scene Investigation, 7th Edition, USA: CRC Press, s.1.

¹⁹ Dennis Ian H., (1999), The Law of Evidence, London: Sweet and Maxwell, s.369 ve dev.; Kunter ve Yenisey, (2002), s.564 ve dev.; Şafak ve Bıçak, a.g.e., s.290.

²⁰ Dinler, a.g.e. s.21.

²¹ Tutumlu, a.g.e., s.28.

özelliklere sahip olması gerekir.²² Nitekim YCGK (Yargıtay Ceza Genel Kurulu) bir kararında, “Gerçek; akla uygun ve realist, olayın bütünü veya bir parçasını temsil eden kanıtlardan veya kanıtların bütün olarak değerlendirilmesinden ortaya çıkarılmalıdır. Yoksa bir takım varsayımlara dayanılarak sonuca ulaşılması, ceza muhakemesinin amacına kesinlikle aykırıdır” sonucuna varmıştır.²³ Böylelikle Yargıtay, delillerin sahip olması gereken özelliklerinin çerçevesini çizmiştir.

Ceza muhakemesinde öne sürülen delillerin, muhakeme konusu olayla ilgili (relevance) bir hususu ispat etmesi ya da çürütmesi gerekmektedir. Olayın herhangi bir boyutuyla ilgisi olmayan bir delilin, muhakemede yer bulması söz konusu değildir. Olayın bir kısmını veya tamamını yansıtan ve birbirini tamamlayan şeyler delil olarak kabul edilmektedir.²⁴ Delillerin maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasına fayda sağlaması ve ispat edici nitelikte olmaları aynı zamanda kanuni bir zorunluluktur.²⁵

Delillerin mantığa uygun (reasonable) ve güvenilir bir kaynaktan elde ediliyor olması (reliability) gerekir. Gerçeği tam olarak yansıtmayan şeylerin yanı sıra dedikodu, safсата, falcı veya medyum kehaneti gibi, akla ve mantığa aykırı veriler delil olamaz. Sadece duyu ile elde edilen bir sonuç tesadüf olarak doğru olabilir. Ancak hukuk bakımından belli bir mantık silsilesi ile ulaşılabilen bir sonuç anlam taşıyabilir.²⁶ Ayrıca temeli olmayan, kaynağı belirsiz bir verinin delil olma özelliği yoktur. Bununla birlikte delillerin içeriğinin de güvenilir olması gerekir. Örneğin muhakemenin farklı aşamalarında, birbiriyle çelişkili beyanda bulunan tanığın beyanı güvenilir kabul edilemez.²⁷

Delillerin bir diğer özelliği müşterekliğidir. Müştereklik, bir ceza davasında öne sürülen delillerin, muhakemenin bütün taraflarınca bilinmesi ve tartışılabilmesidir. Davaya bakan hâkimin özel yoldan, kişisel olarak edindiği ve mahkeme önüne getirilmeyen bir veri delil olarak kabul edilemez.²⁸ Aksi halde tarafların bilmediği bir

²² Turhan, Faruk, (2006), Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara: Asil Yayınevi, s.155.

²³ YCGK, E. 1993/6-79, K.1993/108, T.19.04.1993, (YKD C.19, S.10, Ekim 1993, s.1565).

²⁴ Şafak ve Bıçak, a.g.e., s.279-280; Feyzioğlu, (2002), s.141

²⁵ Dinler a.g.e. s.22.

²⁶ Hirşt Ernest E., (2005), Pratik Hukukta Metot, 4.baskı,Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s.83.

²⁷ Şafak ve Bıçak, a.g.e., s.281.

²⁸ A.g.e., s.281-282.

delile itiraz etmeleri ve etkin savunma yapmaları mümkün olamaz.

Ceza muhakemesi ceza-adâlet sisteminin çalışmasını, adâletin tecelli etmesini sağlayan bir mekanizmadır. Dolayısıyla böyle bir mekanizmada hukuk dışı bir eyleme yer yoktur. Delillerin toplanması, ileri sürülmesi ve takdir edilmesi aşamalarında mutlaka hukukî usulün (procedure) yerine getirilmesi gerekmektedir.²⁹ Anayasanın 38. maddesinin 6. fıkrasında, “Kanuna aykırı olarak elde edilmiş bulgular, delil olarak kabul edilemez.” denilmektedir. MK’nin 206. maddesinin 2 fıkrasının [a] bendinde, anayasaya uygun bir düzenlemeye yer verilmiştir.³⁰

Delillerin Fonksiyonu

Deliller öncelikle suç sayılan bir fiil sonrası Adliyeye ulaşan davanın sağlıklı bir şekilde muhakeme edilmesi ve adâletin doğru tecelli etmesini sağlar. Bununla birlikte deliller ceza muhakemesinde çok önemli işlevlere sahiptir ve ispat hukukuna ilişkin ilkelerin işlemesi delillerle doğrudan ilgilidir.

Ceza muhakemesinde delillerin öncelikli fonksiyonu, maddî gerçeğin ortaya çıkarılmasını (factfinding) sağlamaktır. CMK’nin 160. Maddesinin 2. fıkrasında cumhuriyet savcısının, maddî gerçeğin araştırılması ve adil bir muhakeme için delilleri toplayarak muhafaza altına almakla yükümlü olduğu hükmüne yer verilerek, delillerin toplanmasının temel amacı ortaya konmuştur.³¹

Deliller, ceza muhakemesi hukukunun temel ilkelerinden olan masumiyet karinesinin (“Masumiyet Karinesi” tabiri yerine “suçsuzluk karinesi” tabirinin kullanılması gerektiği, esasında suçsuzluğun bir karine değil bir varsayım olduğu yönünde bir değerlendirme için bkz.)³² işlemesini sağlar. Anayasanın 38. maddesinin 4. fıkrasında “Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.” denilerek,

²⁹ Öztürk, Bahri ve Erdem, Mustafa R., (2006), Uygulamalı Ceza Mahkemesi, 10. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi, s.453-454.

³⁰ Dinler Veysel, (2009) Ceza Muhakemesinde Delillerin Toplanması Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara, s.11.

³¹ A.g.e. s.37.

³² Feyzioğlu Metin, (1999), “Suçsuzluk Karinesi: Kavram Hakkında Genel Bilgiler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi”, AÜHFD, C, 48, S.1-4, s.137-157.

masumiyetin esas olduğu (masumluk karinesi) anayasal güvenceye alınmıştır. Öyle ki; bir kimse suç işlediği yönünde ikrarda bulunsa dahi, elde edilen diğer deliller kişinin bu suçu işlediğine dair vicdani kanaati oluşturmuyorsa, kişi suçu işlemiş sayılmaz. Ceza muhakemesinin amacı, suçlu oluşturmak değil, gerçek suçluyu bulmaktır.³³ Böylelikle deliller insan hak ve onurunun korunması gibi bir işlevi yerine getirmektedir.³⁴

Delillerin, “şüpheden sanık yararlanır.” (in dubio pro reo) ilkesinin işlemesi bakımından da önemli bir fonksiyonu vardır. Delillerin özelliklerinden biri, yeterli ve ikna edebilir olmasıdır. Eğer deliller bu özelliğe sahip değil ise, yani sanığın cezalandırılmasına yetecek kadar kuvvetli değil ise, bu durumda sanığın cezalandırılmaması gerekir.³⁵ Medeni hukukun aksine, ceza muhakemesinde ispat yükü sorunu yoktur. “Medeni hukukta kişinin (davacı ya da davalı) kendi iddiasının doğruluğuna hâkimi inandırmak amacıyla delil gösterme ödevine, “delil gösterme yükü” denir. Türk Medeni Kanununun (MK) 6. maddesine göre, kanunda aksi bir hüküm bulunmadıkça, tarafların hakkını dayandırdığı olguların varlığını ispatlama yükümlülüğü bulunur.”³⁶ Nitekim sanığa susma hakkını tanıyan bir hukuk sisteminde ispat yükünün yeri bulunmamaktadır.³⁷ İspat yükü iddia makamındadır.³⁸ Bir olgunun ispatlanamaması, onun tersinin kabul edilmesi için yeterli bir neden olarak kabul edilmemektedir.³⁹

İspat ve Delillendirme

İspat, Arapça kökenli bir kelime olup “bir şeyin gerçek yönünü ortaya çıkarma” anlamına gelir.⁴⁰ İspat kelimesinin öz Türkçe karşılığı olan “kanıtlamak” kelimesi Arkadaş Türkçe Sözlükte, “bir şeyin doğruluğunu, gerçekliğini, gerçek yönünü, olabilirliğini, yapılabirliğini kanıtlama, belgeyle ya da eylemle ortaya koymak” olarak

³³ Badem Uğur,(2004),Olay Yeri Koruma İnceleme ve Delil Toplama Yöntemleri,2.baskı,Ankara: s.12.

³⁴ Dennis, a.g.e., s.27-28.

³⁵ Feyzioğlu, (2002), s.192-194.

³⁶ Tutumlu, a.g.e., s.29-30.

³⁷ Öztürk ve Erdem, a.g.e., s.356.

³⁸ Feyzioğlu, (1999), s.149.

³⁹ Centel ve Zafer, a.g.e. s.689.

⁴⁰ Püsküllüoğlu, Ali, (2004), Arkadaş Türkçe Sözlük, 8. Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınevi, s.500.

tanımlanır.⁴¹ Ceza muhakemesinde, muhakeme konusu fiilin fail tarafından işlenip işlenmediği konusunda hukuka uygun vasıtalarla muhakeme makamının tam bir kanaate ulaşmasını temin işine ispat denilmektedir.⁴²

Muhakeme makamının vicdanında muhakeme konusu olaydaki maddî gerçek hakkında kanaat oluşması, muhakeme makamına sunulan deliller vasıtasıyla olmaktadır. Muhakeme sonunda bir hükme varacak ve bunu gerekçelendirecek olan ceza hâkimi, gerekçesini deliller vasıtasıyla ortaya koyacaktır.⁴³

Muhakeme sonucu ceza hâkiminin, vicdanî kanaati gerekçelendirirken delillere başvurmasını “delillendirme” olarak tanımlamaktayız.⁴⁴ Bu terimin tercih edilmesinin en önemli nedeni, ispatın mutlak bir anlam taşımamasıdır. Ceza hâkimi geçmişte yaşanmış olayla ilgili şüpheleri, bugün mevcut olan delillere dayanarak yenebilir. Bu durumda şüphe artık yerini, bir belirliliğe bırakır. Ceza muhakemesinde deliller hiçbir zaman mutlak bir belirliliği sağlamayabilir. Delillerin taraflara gösterdiği ihtimaldir ve ihtimal belirli bir dereceye varınca vicdanî kanaat oluşur.⁴⁵ Ceza muhakemesinde muhakeme konusu geçmişte yaşanan bir olay olduğundan, olayı tüm ayrıntılarıyla açığa çıkarmak, en ince ayrıntısına kadar ortaya koyabilmek her zaman mümkün olmayabilir.

Sonuç

5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu, ceza muhakemesinde delillerin toplanmasına ilişkin önemli yenilikler getirmiştir. Bu yenilikler getirilirken temel hak ve özgürlüklerin korunması ve insan onuruna saygı ilkeleri ile maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasında kamu yararı arasında bir denge kurulmak istenmiştir. Ceza Muhakemeleri Kanunu’ndaki delil toplama işlemleri ile ilgili düzenlemelerde bu denge gözetilmiştir. Ceza Muhakemeleri Kanunu’na bazı eklemelerin yapılması ve Ceza

⁴¹ A.g.e.,s.528.

⁴² Öztürk ve Erdem, a.g.e.,s.356.

⁴³ A.g.e. s.357.

⁴⁴ Dinler, a.g.e. s.39.

⁴⁵ Kunter, Nurullah ve Yenisey, Feridun, (2002), Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, C.1, (Ceza Muhakemesinin Genel Hükümleri), 12. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları, s.537.

Muhakemeleri Kanunu'nun bazı hükümleri ile Türk Ceza Kanunu hükümleri arasında uyumun sağlanması gerekir. Ayrıca; 2559 sayılı Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu gibi kolluğun görev ve yetkisini düzenleyen kanunlarda, delil toplamaya ilişkin hükümlerin Ceza Muhakemeleri Kanunu'nda tek çatı altında toplanması, Türk ceza muhakemesinde delil sisteminin daha etkin bir şekilde işlenmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Badem Uğur, (2004), Olay Yeri Koruma İnceleme ve Delil Toplama Yöntemleri, 2.baskı, Ankara: s.12.
- Centel, Nur ve Zafer, Hamide (2008), Ceza Muhakemesi Hukuku 5. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları, s.216.
- Dennis Ian H., (1999), The Law of Evidence, London: Sweet and Maxwell, s.369 ve dev.; Kunter ve Yenisey, (2002), s.564 ve dev.; Şafak ve Bıçak, a.g.e., s.290.
- Dinler Veysel, (2009) Ceza Muhakemesinde Delillerin Toplanması Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara, s.11.
- Ferit Develioğlu, (2003), Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, 20. baskı Ankara: Aydın Kitabevi, s.172.
- Feyzioğlu Metin, (1999), "Suçsuzluk Karinesi: Kavram Hakkında Genel Bilgiler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi", AÜHFD, C, 48, S.1-4, s.137-157.
- Feyzioğlu, Metin (2002), Ceza Mahkemesi Hukukunda Tanıklık, Ankara: US-A Yayıncılık, s.141.
- Fisher Barry A.J., (2004), Techniques of Crime Scene Investigation, 7th Edition, USA: CRC Press, s.1.
- Hırşt Ernest E., (2005), Pratik Hukukta Metot, 4.baskı,Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, s.83.
- Karakuş Oğuz v.d., (2005), Olay Yeri Güvenliği ve Olay Yerinin Korunması, Kriminal Laboratuvar Analizleri, Ankara: Songür Yayıncılık, s. 16.

Kunter, Nurullah ve Yenisey, Feridun, (2002), Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, C.1, (Ceza Muhakemesinin Genel Hükümleri), 12. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları, s.537.

Öztürk, Bahri ve Erdem, Mustafa R., (2006), Uygulamalı Ceza Mahkemesi, 10. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınevi, s.453-454.

Parlar, Ali; Hatipoğlu, Muzaffer ve Yüksel, Erol Güngör, (2008), Ceza Muhakemesi Hukukunda Deliller Çapraz Sorgu ve İspat, Ankara: Yayın Matbaası, s.1.

Püsküllüoğlu, Ali, (2004), Arkadaş Türkçe Sözlük, 8. Baskı, Ankara: Arkadaş Yayınevi, s.500.

Resmi Gazete, Tarih: 1 Temmuz 1927, Sayı: 622, Tertip: 3, Cilt: 8, Sayfa: 760.

Resmi Gazete, Tarih: 17 Şubat 1983, Sayı: 17962.

Şafak Ali ve Bıçak Vahit, (2005), Ceza Muhakemesi Hukuku ve Polis, 6.baskı, Ankara: Roma Yayınları, s.277; Parlar v.d., a.g.e., s.10.

TDK Türkçe Sözlük, (2002), 9. baskı, Ankara: TTK Basımevi, s. 547.

Turhan, Faruk, (2006), Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara: Asil Yayınevi, s.155.

Tutumlu Mehmet Akif, (2007), Medeni Muhakeme Hukukunda Delillerin İleri Sürülmesi, 4.baskı, Ankara: Seçkin Yayınevi, s.27.

YCGK, E. 1993/6-79, K.1993/108, T.19.04.1993, (YKD C.19, S.10, Ekim 1993, s.1565).